

نوری قزلبه در گفت‌وگو با «شرق» **عدم اجرای کامل قانون بودجه ۱۴۰۱ توسط دولت را دلیل مشکلات معیشتی دانست**

رویکرد مجلس در قبال دولت در حال تغییر است

معضومه معظمی - غلامرضا نوری قزلبه، عضو کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی که نمایندگی مردم بستان آباد را در مجلس یازدهم بر عهده دارد، در گفت‌وگویی با روزنامه «شرق» به عمده

دلیل مشکلات معیشتی فعلی جامعه به زعم خود اشاره کرد. او عامل بروز این مشکلات و افزایش قیمت بی‌رویه کالاها بعد از حذف ارز ترجیحی را عدم اجرای کامل قانون بودجه ۱۴۰۱ توسط دولت می‌داند و با دلایل و توضیحاتش بر این امر اصرار می‌ورزد. نوری قزلبه که برخلاف برخی همکارانش در مجلس یازدهم قریابت حزبی و سیاسی با دولت فعلی ندارد، بر این عقیده است که مجلسی‌ها به دلیل همین نزدیکی سیاسی و تعارفات مرسوم با دولت است که استیضاح وزرای صنعت را جدی نمی‌گیرند. او درعین‌حال تأکید دارد به دلیل فشار مضاعف اقتصادی بر مردم، رفته‌رفته مجلس از حالت تعارف با دولت خارج شده و اگر دست به حل مشکلات نزند، رویکرد مجلس نسبت به دولتی که بیشترین درص را اعتماد را به کابینه‌اش بعد از بیروزی انقلاب داده تغییر می‌کند.

از جمله موارد دیگری که این نماینده نزدیک به علی لاریجانی در گفت‌وگو با «شرق» بیان کرد، تلاش دولت برای تهیه و ارائه لایحه‌ای برای حذف بخشی از قانون بودجه ۱۴۰۱ است که از آن عدول کرده و به موجب اجراکردن این بخش از قانون است که شاهد افزایش قیمت بی‌اساس کالاها بعد از حذف ارز چهارهزارو ۲۰۰ تومانی بوده‌ایم. آنچه در ادامه می‌خوانید حاصل این گفت‌وگو است.

مصرف مواد لبنی و پروتئینی و گوشت کاهش داشته و این امر برای سلامت جامعه به‌شدت خطرناک است. یعنی در ماه‌های آینده با مشکلاتی مواجه خواهیم بود که هزینه درمان خانواده‌ها و خانوارها را بالا می‌برد، چراکه کمبود مسواد پروتئینی و لبنی بیماری‌های متعددی را ایجاد و سلامت جامعه را به‌شدت تهدید می‌کند. از طرف دیگر اثر منفی آن روی تولید بود. وقتی ارز ترجیحی حذف شد، قیمت هزینه‌تمام‌شده واحدهای تولیدی مرغداری‌ها و دامداری‌ها و هزینه تمام‌شده محصولاتشان چند برابر شد. از طرفی هم نقدینگی لازم برای این افزایش قیمت تأمین نشد. بنابراین بخشی از تولید با مشکل مواجه شد. بخش دیگر تولیدی هم که فعال است، کنش تقاضا برای محصولاتشان وجود ندارد. یعنی قیمت پایین‌تر می‌آید و بازار هم به قیمتی پایین‌تر از قیمتی که برای دامدار و مرغدار تمام شده است روی آن قیمت‌گذاری می‌کند که برای دامدار و مرغدار به‌صرفه نیست و برای آنها بیشتر تمام شده است. بنابراین متضرر می‌شود در نتیجه به تولیدش ادامه نمی‌دهد.

در این صورت هم به فازی وارد می‌شویم که برخی تولیدکنندگان مواد لبنی رغبتی برای تولید ندارند و سطح تولید لبنی و پروتئینی و تعداد دام با تعداد سالن‌های فعال خود را کاهش می‌دهند. در نتیجه این کار به تولید آسیب می‌زند و پایه‌های تولید برای آینده از بین می‌رود. وقتی دام مولدی وجود دارد، می‌توان تولید کرد، اما اگر این دام مولد از گردونه تولید خارج شود، چندین سال زمان نیاز است تا دوباره این نسل دام مولد به چرخه تولید برگردد و دام مولدی به وجود بیاید که بتواند تولید را در جامعه ادامه دهد.

● **به نظر شما مقصر بروز چنین مشکلاتی چه کسی یا کسانی است؟**
متأسفانه برخی سیاست‌های دولت همراهی لازم را با وضع ایجادشده نداشته است. یعنی با وجود انباشت تولیدی که به دلیل کاهش شدید تقاضا روی دست تولیدکننده مانده است، دولت هیچ برنامه‌ریزی‌ای برای صادراتش انجام نداده و این بی‌برنامگی باعث ضرر شدید به تولیدکننده شده است. پس تأکید می‌کنم سیاستی که دولت اجرایی کرد، ریشه در همان قانون گریزی و عدم اجرای جزء یک بند ص تبصره یک قانون بودجه ۱۴۰۱ دارد. اگر دولت این قانون را درست اجرا می‌کرد، می‌شاهد این مشکلات نبودیم؛ چراکه دیگر

● **برنامه مجلس برای ساماندهی این اوضاع و احوال اقتصادی و معیشتی جامعه چیست؟**

معتمدم مجلس باید بر اجرای قانون تأکید کند. شنیده‌ام دولت در حال تهیه و ارسال لایحه‌ای به مجلس است تا بخش‌هایی که قانون را رعایت نکرده از قانون حذف کند. یعنی اقدامات غیرقانونی خود از قانون را حفظ و قانون مربوطه را حذف کند و آن را به اقدامی عادل‌ی بدل کند. مجلس باید دراین‌باره مقاومت کند؛ چراکه اگر این بخش از قانون اجرا نشود، این روند ادامه‌دار می‌شود و شرایط معیشتی برای خانوارها سخت‌تر خواهد شد. پس مجلس حتماً باید روی مصوبه خود که در شرایط حذف ارز ترجیحی راهکار بهتری بود، مصمم باشد و دولت را مکلف به اجرای قانون کند نه اینکه با حذف خواست دولت، شرایط را در نظر اقتصادی برای مردم سخت‌تر و بدتر کند.

نکته دیگر اینکه اگر دولت بازگشت به قیمت‌های شهریور ۱۴۰۰ را اجرا می‌کرد، افزایش قیمت‌ها عادی بین ۱۰ تا ۱۵ درصد بود. اما برخی کالاها مثل روغن، گوشت، مرغ و مواد لبنی را به‌شدت بالا برد و همین افزایش قیمت سایر اقلام را تحریک کرد. متأسفانه نه‌تنها در این زمینه بلکه در هیچ زمینه‌ای دولت برنامه و راهکار عملی روی کاغذ ندارد تا ما بدانیم قرار است به چه سمتی برود. در این حوزه هم به صورت روزمرگی با موضوع برخورد می‌کند؛ به این صورت که منتظر است ببیند روزانه چه اتفاقی می‌افتد و بر اساس اتفاقات روزانه با موضوع برخورد می‌کند. یعنی دولت ابتکار عمل و کنترل را در دست ندارد.

● **مجلس توضیحی از وزرای مربوطه نمی‌خواهد؟**

درد اصلی این است که وزاری که باید این وضعیت را با کالابریک الکترونیکی و توزیع آن سامان بدهند، حضور ندارند. یعنی وزارتخانه مربوطه بدون تصدی و وزیر است و با سرپرست اداره می‌شود؛ یا در وزارت صمت این سامان نیست. از وقتی موضوع تفکیک وزارتخانه بازرگانی مطرح شد، سستی و سردرگمی در مجموعه ایجاد کرد. وزارت صمت چندین بار دچار تنش و تغییر و تحولات شد و حالا این پیشنهاد را مطرح کرده‌اند که هنوز عملیاتی نشده و لایحه‌ای برای این تحولات به مجلس نیامده است. وزیر صمت تحت سؤال مجلس بود اما با این وعده که تا دو ماه آینده تغییر و تحولاتی در این راستا ایجاد خواهد شد، مجلس و سؤال‌کنندگان را بلاتکلیف نگه داشته‌اند. به عبارتی یک تعلیق و عدم ثبات در امور وجود دارد و وزارتخانه‌هایی که باید این موارد مهم معیشتی را سامان دهند، فعلاً خودشان بی‌سروسامان هستند.

● **درست است که طبق قانون تا سه ماه وزارتخانه می‌تواند بدون وزیر و با سرپرست اداره شود، اما در این وضعیت اقتصادی و مشکلات بانزشتگان و… آیا بهتر نیست مجلس از دولت بخواهد که وزیر کار، تعاون و رفاه اجتماعی را هرچه سریع‌تر به مجلس معرفی کند؟**

ابزار قانونی مجلس برای فشار به دولت دراین‌باره همان ابزار تذکر و درخواست است و ابزار قانونی دیگری نداریم و دولت دارد از فرصت قانونی خود در این مورد نهایت استفاده را می‌برد.

● **آیا می‌توان این‌طور استنباط کرد که در نگاهی بدبینانه، دلیل تعلل دولت برای معرفی وزیر پیشنهادی کار، تعاون و رفاه اجتماعی به مجلس، آن هم در شرایطی که در حوزه مربوطه مشکلات تلنبار شده‌اند، این است که به مجلس نشان دهد وزیر ضعیف بهتر از اداره وزارتخانه بدون وزیر و با سرپرست است تا نمایندگان خواستار استیضاح برخی وزرا دست از این کار بکشند؟**

این بازی خطرناکی است و امیدوارم دولت وارد چنین بازی‌ای نشود؛ چون رویکرد مجلس در قبال دولت در حال تغییر است. هرچند مجلس هنوز تعارفات زیادی با دولت دارد و چسبندگی‌های زیادی دارد، اما فشار جامعه روی نمایندگان به حدی زیاد شده است که احساس می‌کنم رویکرد مجلس هم در قبال دولت در حال تغییرکردن است. بنابراین اگر دولت وارد چنین بازی خطرناکی شود خیلی متضرر می‌شود.

● **مجلس پیش از این، استیضاح برخی وزرا را دنبال می‌کرد و خبر استیضاح چهار وزیر از جمله وزیر کار به‌طور جدی مطرح بود، اما بعد از استعفاى عبدالملکی که زیر تیغ استیضاح بود، مجلس ساکت شده است. این سکوت در شرایطی ایجاد شده که دولت هنوز وزیر کار به مجلس معرفی نکرده و به نظر می‌رسد عجله‌ای هم برای این کار ندارد تا فرصت سه‌ماهه قانونی سرپرست تمام شود. دلیل این تغییر رفتار به نظر شما در چیست؟**

به نظر من سست‌شدن از استیضاح وزرا از طرف مجلس است نه به دلیل اقدامات دولت. همان‌طور که عرض کردم به دلیل چسبندگی زیاد سیاسی بین مجلس و دولت، مانع جدی وجود دارد. بالای ۲۲۰ نماینده از رئیس‌جمهور فعلی کتبا درخواست کرده‌اند که رئیس‌جمهور شود. علاوه بر آن، به وزرای این دولت در تاریخ بعد از انقلاب بیشترین درصد رای اعتماد را داده‌اند و این قریابت و نزدیکی سیاسی مجلس و دولت را نشان می‌دهد که یکی از موانع عمده در استیضاح‌های جدی تاکنون بوده است. اما فشار شرایط روی مردم این روزها تا حدی زیاد شده است که برخی نمایندگان تهدید کرده‌اند اگر به این مشکلات و کوتاه‌های دولت توجه نکنند، از طرف مردم خودشان از توجه می‌افتند. از این‌رو دفعه‌ها در حال تغییر است تا با کم‌کاری‌های دولت برخورد کند و تعارفات را کنار بگذارد.

یا یادآور شد: لایحه جامع انتخابات شامل موضوعات متعددی است و اگر بخواهیم لایحه جامععی که اصلاح قانون انتخابات مجلس، ریاست‌جمهوری و شوراها را پوشش دهد، تهیه کنیم، زمان بسیاری لازم دارد. ما اگر بتوانیم، تمام انتخابات را در جریان اصلاح قانون پوشش خواهیم داد و لایحه جامع انتخابات شامل انتخابات ریاست‌جمهوری، مجلس و شوراها را تهیه کرده و به دولت می‌فرستیم. وحیدی با بیان اینکه سیاست‌های کلی مقام معظم رهبری هر سه انتخابات مجلس، ریاست‌جمهوری و شوراها را شامل می‌شود، گفت: اگر بتوانیم لایحه‌ای را متناسب با سیاست‌های کلی تهیه خواهیم کرد؛ اما اگر زمان کافی نداشته باشیم، پیشنهادهای هرکدام از انتخابات‌ها را مجزا از یکدیگر به مجلس ارسال خواهیم کرد، ولی فعلاً سعی می‌کنیم تحت عنوان لایحه جامع تهیه و به مجلس ارسال کنیم.

در تاریخ ۲۴ اسفند ۱۴۰۰ هیئت‌رئیس‌ه مجلس اعلام کرد در اجرای ماده ۱۳۴ آیین‌نامه داخلی مجلس و بنا بر تقاضای کتبی دولت در نامه شماره ۵۹۱۶۴/۱۴۳۳۰۱ مورخ ۱۱ بهمن ۱۴۰۰، لایحه از لوابیحی که دولت به مجلس ارسال کرده بود از دستور کار مجلس خارج شد که نام «لایحه انتخابات» نیز در این فهرست دیده می‌شد. حال باید دید سرعت دولت در نهایی‌کردن این لایحه به چه میزان خواهد بود تا مانع دوباره‌کاری در مجلس نشود و لایحه جایگزین طرح‌های مختلف مجلس شود.

● **حقوق دان و مدرس دانشگاه**

به این معنا که اعضای شورای شهر و روستا پیش از انتخابات اعلام کنند در صورتی که رای از مردم کسب کنند، شهردار آینده آنها فرد مدنظر است.

نماینده مردم تهران در مجلس یادآور شد: چنانچه نظرات نیز برای انتخاب شهردار متفاوت باشد، پیش‌بینی‌های لازم صورت گرفته تا کار انتخاب شهردار قفل نشود؛ حتی این موضوع پیش‌بینی شده که اگر با شهردار انتخابی ادامه کار انجام نگیرد، انتخاب‌های بعدی نیز بر اساس اولویت‌هایی که از کاندیداهای شورا پیش از انتخابات اعلام کرده‌اند، برگزیده شود.

پیرهادی با بیان اینکه این مدل روشی است که در بسیاری از شهرها ازجمله سیدنی در حال اجراست، افزود: در صورتی‌که اعضای شورای شهر با یکدیگر هم‌نظر نباشند، شهردار از سوی گروهی انتخاب خواهد شد که بیشترین کرسی را در شورا به خود اختصاص داده باشد. حتی در شرایطی که آرا بین اعضای شورا مساوی بود و برای نمونه پنج نفر از اعضای شورا روی یک گزینه و پنج نفر از اعضای دیگر روی گزینه دیگری اتفاق نظر داشتند، به آرای مردمی مراجعه می‌شود که آرای کدام گروه بیشتر است و شهردار بر اساس این انتخاب شود.

او در ادامه تأکید کرد: این طرح قطعا در کارگروهی تخصصی بین مجلس و شوروی عالی استان‌ها چکش‌کاری خواهد شد و طرحی جامع تدوین می‌شود. برای پخته‌شدن و بومی‌بودن این طرح باید اقدامات بیشتری صورت گیرد تا یک

آخرین تغییرات در اصلاح قانون انتخابات

خروج هیئت‌های نظارت از انحصار مجلس

انتخاب شهرداران با رأی مستقیم مردم

در نشست هم‌اندیشی شورای عالی استان‌ها که به میزبانی مجلس شورای اسلامی برگزار شد، با اشاره به تغییر قانون انتخاب شهردار از جانب شوراهای شهر و روستا گفت: مجلس شورای اسلامی پیش‌نویسی برای تغییر قانون در کمیته و کارگروه‌های تخصصی تدوین کرده که بر اساس مدل بسیاری از کشورهای دیگر است. موضوعی که اهمیت دارد، این است که بتوانیم بر اساس الگوهای دیگر اجراشده در سایر کشورها، مردم را در انتخاب شهردار مشارکت دهیم. او در ادامه اظهار کرد: در پیش‌نویس اولیه طرح مجلس هیئت‌های نظارت دیگر فقط در اختیار و انحصار مجلس نیست. بر اساس طرح تدوین‌شده، یک حقوق‌دان و یک شخصیت اجتماعی به انتخاب شوروی عالی استان‌ها در هیئت‌های نظارت حضور خواهند داشت تا ترکیب قوی‌تری شکل گیرد. همچنین در مدل پیش‌بینی‌شده این نکته قید شده که انتخاب شهردار به پیش از زمان انتخابات اعضای شورای شهر و روستا بازگردد؛

شرق: اصلاح قانون انتخابات ماه‌هاست در انتظار تعیین تکلیف است و چه قانون انتخابات ریاست‌جمهوری و چه انتخابات شوراها و حتی مجلس خبری از جزئیات اصلاح این قوانین نیست؛ هرچند پیرهادی از نهایی‌شدن طرح اصلاح قانون شوراها خیر داده و وزیر کشور و ارسال لایحه جامع انتخابات تا پیش از پایان مجلس یازدهم سخن گفته است؛ لایحه‌ای که قرار است هر سه انتخابات را شامل شود، اما از آنجایی که فعلاً خبری از نهایی‌شدن آن نیست، طرح انتخابات شوراها در مجلس در مرحله نهایی‌شدن است.

پیرهادی، رئیس فراکسیون مدیریت شهری مجلس گفت: در پیش‌نویس اولیه طرح مجلس، هیئت‌های نظارت دیگر فقط در اختیار و انحصار مجلس نیست. بر اساس طرح تدوین‌شده، یک حقوق‌دان و یک شخصیت اجتماعی به انتخاب شوروی عالی استان‌ها در هیئت‌های نظارت حضور خواهند داشت تا ترکیب قوی‌تری شکل گیرد. محسن پیرهادی

واکاوی کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ از منظر حقوق اساسی

میرحامد اکبری؛ محمدرضاشاه پهلوی طی فرمانی که بعضی از مورخان در چگونگی تنظیم آن تشکیک کرده‌اند، در تاریخ ۲۳ مرداد ۱۳۳۲ سپهبد فضل‌الله زاهدی را به نخست‌وزیری منصوب کرد. این دستخط که به نوعی فرمان عزل دکتر محمد مصدق نیز محسوب می‌شد، نیمه‌شب ۲۵ مرداد ۱۳۳۲ توسط سرنهنگ صبری به دکتر مصدق ابلاغ شد و متعاقب آن ضمن دستگیری حامل فرمان و نیز مطلع‌شدن دکتر مصدق از طرح کودتا و اقدامات انجام‌شده، کودتای ۲۵ مرداد ۱۳۳۲ ناکام ماند، در نتیجه شاه و همسرش ثریا از کلاردشت به بغداد و از آنجا به ایتالیا گریختند. طی سه روز بحرانی که صدها مقاله می‌توان درباره آن نوشت، با تجمیع عوامل متعدد داخلی و خارجی، مجدداً کودتایی در ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ شکل گرفت که منجر به سقوط دولت ملی دکتر مصدق شد. هدف از این نوشتار، پرداختن به چگونگی شکل‌گیری این کودتا نیست، بلکه در پی واکاوی و تحلیل عزل نخست‌وزیر مستقر و اتفاقات بعد از آن منظر حقوق اساسی است. واضح است که انقلاب مشروطه برای استقرار حکومت مبتنی بر قانون و دموکراتیزه‌کردن قدرت سیاسی شکل گرفت؛ به همین دلیل اصل هشتم متمم قانون اساسی مشروطه ذیل عنوان حقوق ملت ایران مقرر می‌کرد: «اهالی مملکت ایران در مقابل قانون دولتی متساوی‌الحقوق خواهند بود». همچنین اصل هفتم نیز تأکید می‌کرد که اساس مشروطیت جزئلاً و کلاً تعطیل‌بردار

مجلسین امکان‌پذیر بود نه فرمان شاه. همچنین اصل شصت‌وچهارم متمم قانون اساسی مشروطه مقرر می‌کرد: «وزرا نمی‌توانند احکام شفاهی یا کتبی پادشاه را مستمسک قرار داده، سلب مسئولیت از خودشان بنمایند». پس صدور فرمان عزل توسط شاه از مسئولیت وزرا یا نخست‌وزیر نکاسته و باعث سلب مسئولیت از آنان نمی‌شود. این امر به وضوح بر تشریفاتِ بودن اصل چهل‌وششم متمم قانون اساسی که عزل و نصب وزرا را به موجب فرمان پادشاه می‌دانست، صحه می‌گذارد.

با توجه به مطالب فوق، می‌توان چنین نتیجه گرفت که وفق اصول متعدد متمم قانون اساسی مشروطه، شاه حق عزل دکتر مصدق به عنوان نخست‌وزیر قانونی را نداشته است.

عده‌ای از مورخان با استناد به برگزاری رفراندوم و انحلال مجلس هفدهم استدلال می‌کنند چون در زمان صدور فرمان عزل دکتر مصدق، مجلس شورای ملی با رفراندوم منحل شده بود، شاه شخصاً می‌توانست نخست‌وزیر را عزل کند که این استدلال مطابق با متمم قانون اساسی مشروطه و اصول حقوق اساسی مردود است؛ چراکه دولت مستقر مطابق با قانون اساسی از مجلس قبل رأی اعتماد گرفته بود، پس انحلال مجلس شورای ملی خللی به قانونی‌بودن دولت دکتر مصدق وارد نمی‌کرد و تنها مرجعی که وفق قانون اساسی می‌توانست